

DOMBOK

SLUTDOM
18.3.1983
Växjö

DVA 9/1983
AD 27/1967

s. 1 (16)

Karlskrona, vattenbort-
ledning från Lyckebyån m m

VÄXJÖ TINGSRÄTT
VATTENDOMSTOLEN
Box 210
05 VÄXJÖ
Tel. 0470/280 00 vx

I DOMSTOLEN

chefsrådmannen Arne Hennberg såsom vattenrättsdomare, fastighetsrådet Ingvar Erlandsson såsom teknisk ledamot samt nämndemännen Karl-Erik Johansson, Östad, Väckelsång, och Bertil Aronsson, Greveshult, Eriksmåla

SÖKANDE

Karlskrona kommun

SAKEN

återstående frågor om slutligt fastställande av minimivattenföring och företagets inverkan på fisket i mål angående ansökan att bortleda vatten från Lyckebyån m m

DOMSLUT

Minimitappning från sjön Törn

Vattendomstolen förordnar att den i deldomar 12.3.1974 och 27.6.1979 uti förevarande mål AD 27/1967 upptagna vattenhushållningsbestämmelserna om minimitappning från sjön Törn skall ha följande lydelse för framtiden:

Kommunen har vid reglering av vattenståndet i Törn att städse framsläppa en minsta tappning genom regleringsdammen av 100 l/s. Denna vattenmängd får icke innehållas vid den strax nedströms befintliga Linneforsdammen utan skall vid passage av dammen såvitt möjligt fördelas med cirka 75 l/s genom utskoven och 25 l/s genom intagsrännan.

Uppskjutna fiskefrågor

Vattendomstolen avskriver från vidare handläggning frågan om åtgärder eller avgift jämlikt 2 kap 8 § vattenlagen för det tillstadda företaget.

Sakägarnas yrkande om förlängd provotid för fisket och fortsatt förordnande om utredning av fiskesakkunnig lämnas utan bifall.

Den uppskjutna frågan om ersättning för skador å enskilt fiske till följd av företaget avskrivs från vidare handläggning.

Förbehåll

Sakägarna förbehålles rätt att framställa ersättningsyrkanden för ev framtida skador å enskilt fiske inom den tid och på det sätt som i 1974 års deldom stadgas beträffande oförutsedd skada. Tiden för anmälan av sådan skada utgår sålunda 14.8.1992.

Rättegångskostnader

Vattendomstolen förpliktar kommunen att utgiva ersättning för medgivna kostnader å målet,
till de av civilingenjören Ingemar Grangård företrädde huvudmännen med tretusentrehundrafem (3.305) kr, därav 3.200 kr utgör arvode åt Grangård och återstoden ersättning för dennes utlägg,
till advokaten Lennart Gabrielsons huvudmän med sextusenniohundra-sextiofem (6.965) kr, därav 6.600 kr utgör arvode åt Gabrielson och återstoden ersättning för utlägg samt
till agronomen Olof Svängårds huvudmän med niotusenniohundra (9.900) kr, utgörande 9.800 kr arvode och resten utlägg.

På rättegångskostnaderna skall jämlikt 18 kap 8 § tredje stycket rättegångsbalken utgå ränta efter sex procent från dagen för denna dom tills betalning sker.

Härutöver tillerkännes Svängårds huvudmän enligt särskilt och medgivet yrkande ersättning för vad man visar sig ha utgivit i lösen för ett gemensamt exemplar av protokollet från huvudförhandlingen.

Domstolskostnad

Det åligger slutligen kommunen att till vattendomstolens kansli enligt särskild räkning betala sådana kostnader, som avses i 11 kap 97 § vattenlagen.

RECIT

Tidigare handläggning

Härutinnan må till en början konstateras att vattendomstolen meddelat deldomar dels 14.8.1970 (aktsid 1778-1849), dels 12.3.1974 (aktsid 2208-2308) dels ock 27.6.1979 (aktsid 2338-2342). För närmare information rörande dessa deldomars innehåll hänvisas till akten. Av intresse för den prövning av uppskjutna frågor, som skall företagas i nu förevarande sammanhang, torde vara en sammanfattning av följande innehåll.

Genom 1974 års deldom erhöll Karlskrona kommun tillstånd till bortledning av vatten från Lyckebyån samt rätt att för möjliggörande av vattenbortledningen reglera vattenståndet i sjön Törn medelst en dammbyggnad vid sjöns utlopp. Bland vattenhushållningsbestämmelserna för Törns reglering upptogs en regel av innehåll att kommunen under en provotid, som skulle pågå till 14.8.1975, alltid skulle framsläppa en minsta tappning genom regleringsdammen av 25 l/s. Det föreskrevs vidare att denna minimitappning från Törn icke fick innehållas vid Linnefors (övre) dammbyggnad, som är belägen ett stycke nedströms den nya regleringsdammen och med vars hjälp Törn tidigare reglerats till förmån för förutvarande Linnefors bruk. I stället skulle vattnet släppas igenom Linneforsdammen och därvid om möjligt fördelas med cirka 20 l/s genom utskoven och 5 l/s genom intagsrännan.

Redan i 1970 års deldom hade vattendomstolen beträffande fisket förordnat fiskesakkunnig att utföra undersökningar i Törn och - om så bedömdes erforderligt - även i Linneforsån för bestämmande av lämpliga kompensationsåtgärder för de skador företaget kunde medföra på fisket. Linneforsån utgörs av ett 1,6 km långt utloppsvattendrag för Törn, vilket efter sagda sträcka utfaller i Lyckebyån. I 1974 års deldom uppsköt vattendomstolen frågan om företagets inverkan på fisket under samma provotid som nyss angivits. Under denna tid hade den fiskesakkunnige att fortsätta och slutföra sådana undersökningar som upptagits i 1970 års deldom, därvid även förhållandena i Linneforsån

och frågan om erforderlig minimitappning skulle beaktas. De sålunda uppskjutna frågorna om minimitappning och fiskeskador skulle av vattendomstolen återupptagas utan anmälan av part, när utlåtande rörande fisket inkommit eller anledning eljest förelåg. Byggnadstiden för företaget hade i 1970 års deldom bestämts till 10 år från domens dag, och tiden för anmälan av oförutsedda skador bestämdes enligt 1974 års deldom till 12 år efter byggnadstidens utgång. Den sistnämnda tiden utgår sålunda 14.8.1992.

Byggnadsarbetena samt avverkning och röjning anmäldes utförda 3.6. resp 31.10.1977.

Besiktningar ägde rum i september och november 1977 dels av byggnadsarbetena för regleringsdammen m m dels av avverkning och röjning runt Törn. Samtliga åtgärder blev därvid godkända.

Genom förordnande 29.11.1977 överfördes uppdraget som fiskesakkunnig i målet på fiskeriintendenten i östra distriktet.

Till följd av förseningar med byggnadsarbetena togs regleringen av Törn icke i anspråk förrän vid årsskiftet 1977/78, således åtskillig tid efter det att prøvotiden utgått. Såsom nedan kommer att framgå fortsatte dock fiskeundersökningarna.

Efter förslag därom från fiskeriintendenten och kommunen ändrades genom deldom 27.6.1979 den i 1974 års deldom upptagna föreskriften om minimitappning sålunda, att minsta tappning genom regleringsdammen skulle vara cirka 100 l/s, att denna vattenmängd vid passage genom Linneforsdammen om möjligt skulle fördelas med cirka 80 l/s genom utskoven och 20 l/s genom intagsrännan och att den bestämda prøvotiden för företagets inverkan på fisket skulle förlängas till utgången av år 1980.

Yttrande och PM ang fisket i Törn och Linneforsån

Den fiskesakkunnige ingav 7.1.1982 yttrande och PM (med bilagor) ang företagets inverkan på fisket i Törn och Linneforsån (aktsid

2344-2413). Fiskeriintendenten föreslog häri att minimitappningen genom regleringsdammen skulle fastställas till 100 l/s och åberopade i övrigt angiven PM av Bo Essvik och Arne Johlander, vilka båda är knutna till fiskeriintendentorganisationen. Enligt PM har ingen skada av betydelse på fiskbestånd eller fiske uppstått i Törn till följd av regleringen och ej heller har hitintills någon skada på kräftbeståndet i Linneforsån kunnat påvisas. Särskilt påpekas dock, att det under undersökningsperioden inte förekommit några speciella torrår, varför det är ovisst hur regleringen vid sådana tillfällen kan komma att påverka kräftbeståndet i ån.

Beträffande sjön Törn anförs i PM sammanfattningsvis om regleringens inverkan på fisket att man från fiskets sida befarat skador till följd av regleringen främst på gäddans lekplatser. Man kan emellertid konstatera att regleringen, såsom den hittills utövats, sannolikt inte haft någon menlig inverkan på gäddbeståndets utveckling. Varken provfisken eller andra undersökningar och observationer visar på någon negativ förändring av betydelse. Som framgår av pegeldiagram har vattenståndet legat väl uppe efter vårflödet varvid naturliga förutsättningar för rom- och yngelutveckling förelegat. Några förändringar i fiskbestånden i övrigt som kan hänföras till regleringen har inte framkommit. Rapporter om fiskesvårigheter till följd av röjningsarbetena föreligger inte heller. - Sammanfattningsvis synes ingen skada av betydelse på fiskbestånd eller fiske ha uppstått i sjön Törn till följd av regleringen. Det bör dock påpekas att något från nederbördssynpunkt extremt år inte förekommit under undersökningsperioden.

För Linneforsån gäller att där finns ett rikt kräftbestånd, som är föremål för ett tämligen intensivt fiske med en uppgiven fångst år 1973 av cirka 3.400 kräftor. Kräftbeståndet i ån har följts genom provfisken under tiden 1974-1980. Fångsten per ansträngning låg därvid tämligen konstant under åren 1974, 1975 och 1979. Vid 1977 års provfiske märktes en nedgång i resultatet. Denna nedgång kan dock förklaras med de dammbyggnadsarbeten som utfördes under hösten 1976. Den skada som uppstod då kompensades emellertid av en engångsut-

sättning av kräftor om 30 tjug 1977, efter provfisket samma år. Resultaten från 1979 torde kunna tolkas så att kompensationsutsättningen var lyckad. - Det sist företagna provfisket (1980) visar dock betydligt sämre fångstresultat än föregående år. Fångstminskningen kan ha berott på minskad rekrytering genom något slag av reproduktionsstörning eller minskad överlevnad för mindre kräftor. Frågan om vad som orsakat fångstminskning 1980 är givetvis svår att avgöra, liksom hur exakt provfiskeresultatet avspeglar den riktiga kräftpopulationen. Generellt bör dock gälla att en avsänkning av vattenflödet, som minskar arealen kräftbottnar, kan skada kräftbeståndet genom att boplatser torrläggs eller fryser inne. Dessutom kan en minskad areal ge upphov till en större konkurrens kräftorna emellan, där de mindre exemplaren, som oftast är konkurrenssvagast, kan slås ut. Även kannibalismen kan öka, vilket också slår mot de mindre kräftorna. Förutom ett minskat livsutrymme på grund av låg vattenföring kan en reglering direkt och indirekt även inverka på tillgången på föda. En omfördelning av tillgänglig föda mellan olika tider på året kan också inverka på kräftproduktionen. Regleringen av vattenföringen kan alltså ha negativt påverkat födotillgången med ett minskat kräftbestånd som följd. - Som komplement till provfiskeundersökningen har även viss fångststatistik insamlats. Från olika rapporter och PM har hämtats följande uppgifter om årsfångster av kräftor i Linneforsån, nämligen 3.400 st år 1973, 3.700 st 1977, 3.800 st 1979, 3.500 st 1980 och drygt 3.000 st år 1981. De senaste 3-4 åren har fisketrycket i ån ökat något, dels därför att kräftfiske blivit attraktivare men kanske framförallt för att de fiskerättsliga förhållandena på ena sidan av ån undersökts och fler fiskeutövare därefter tillkommit. Som en följd av detta sägs att andelen stora kräftor minskat. Fångsterna kan också tyda på en viss nedgång i kräftbeståndet även om fångsterna varierar mellan olika år. De fiskande kan dessutom kompensera en lägre fångst per ansträngning genom att öka fiskeinsatsen. Ingen av de fiskande säger sig dock ha sett någon större genomgående nedgång i kräftbeståndet de sista åren. - Rörande den framtida utvecklingen gäller att sjön Törn än så länge undgått kraftigare försurningspåverkan varför kräftorna i Linneforsån troligen ej lidit försurningsskada. Den nya regleringen av sjön Törn tycks ännu ej ha utnyttjats så att några längre lågvattenperioder erhållits i Linneforsån. Regleringen syns dessutom från kommunens sida prak-

tiskt ha skötts relativt väl, och man får förutsätta att detta sker även fortsättningsvis. Då emellertid provotiden ej innehållit några speciella torrår är det fortfarande ovisst, hur den nya regleringen kommer att påverka kräftbeståndet under år med mera extrema vattenförhållanden än vad som hittills varit fallet. Även utan reglering kan naturligt låga vattenföringar förekomma men innebär då, som vid reglering, en negativ inverkan på kräftorna. Kräftfiskeundersökningarna kan tyda på en nedåtgående trend i kräftbeståndet. Fångststatistiken visar dock ej på att minskningen varit speciellt markant de sista åren utan att variationerna kunnat vara naturliga. Det går därför hitintills inte att påvisa någon skada på kräftbeståndet i Linneforsån till följd av den nya regleringen.

Skriftväxlingen

Kammarkollegiet har, under åberopande av fiskeriintendentens yttrande, yrkat att minimitappningen från Törn genom regleringsdammen måtte bestämmas till 100 l/s samt att tappningen vid passage genom Linneforsdammen fördelas med cirka 80 l/s genom utskoven och 20 l/s genom intagsrännan.

Civilingenjören Ingemar Grangårds huvudmän har biträtt förslaget om minimitappning från Törn med 100 l/s. Efter genomgång av den fiske-sakkunniges PM angående fisket i Törn och Linneforsån samt kontakt med huvudmännen har Grangård vidare meddelat, att hans huvudmän inte har några yrkanden om ersättning för fiskeskada till följd av företaget.

Advokaten Lennart Gabrielsons huvudmän har i erinringsskrift av 20. 2.1982 (aktsid 2418-2419) yrkat, att provotiden för fisket måtte förlängas så att den kommer att omfatta ett torrår samt att fiskerintendenten under provotiden får följa utvecklingen av fiskeförhållandena i vattendragen och, när torrår inträffar, göra en noggrann undersökning av företagets inverkan på fisket. Den i 1979 års del-dom föreskrivna minimitappningen hemställes få gälla även under den sålunda yrkade provotiden.

Som grund för yrkandena har beträffande Törn åberopats att huvudmännen anser fisket ha försämrats under senare tid. Vissa av dem har främst märkt en minskning i fångst av abborre medan någon fått sämre gäddfångster under de 3-4 senaste åren. Det konstateras att den fiskesakkunnige själv poängterat, att något ur nederbördssynpunkt extremt år inte förekommit under undersökningsperioden. - I fråga om Linneforsån har uppgivits att fångsten av kräftor år 1981 varit ungefär lika som år 1980, då fångstresultatet varit dåligt. I fiskeutredningen har under provotiden för vissa år konstaterats försämrade fångster av abborre och kräfta. Något torrår har inte förekommit under provotiden. Främst under torrår torde kunna konstateras, om regleringen inverkar menligt på fisket.

Agronomen Olof Svängårds huvudmän har i inlaga av 24.2.1982 (aktsid 2420-2422) yrkat att provotiden måtte förlängas med ytterligare fem år varvid fiskeriintendenten bör förordnas att följa fiskets utveckling och efter ytterligare undersökningar i slutet av perioden avge yttrande om regleringens inverkan på såväl det allmänna som det enskilda fisket. Även avgörandet om minimitappningens storlek bör anstå till efter denna förlängda provotid.

Till stöd för dessa yrkanden har anförts i huvudsak följande. Regleringen kan icke ha tagits i anspråk förrän kring årsskiftet 1977/78. Fiskeundersökningarna avslutades under år 1980, varför en mycket begränsad tid med tillämpning av den nya regleringen blivit observerad. Gäddleken har observerats under sammanlagt fem vårar, varav dock bara en efter det att regleringen tagits i anspråk. Hur och om regleringen påverkar gäddleken kan därför inte bedömas med ledning av de gjorda undersökningarna. Provfiskena, som utfördes sista gången år 1980, kan inte heller ge någon anvisning om regleringens inverkan varken på gäddreproduktionen eller på fisket i övrigt. Samma sak gäller journalförarnas fiske som också avslutades 1980, endast två år efter regleringens början. Fångsten per fiskare visar dock en betänklig nedgång under 1979 och 1980. De undersökningar som genomförts i fiskeriintendentens regi ger en god bild av förhållandena före regleringen men har avbrutits alltför tidigt för att

kunna ge någon anvisning om regleringens eventuella inverkan på fisket i sjön Törn. - I Linneforsån är kräftfisket det mest betydande fisket. De provfisken som utförts där visar en klar försämring under byggnadstiden och åren efter regleringens ianspråktagande och detta trots att en betydande inplantering av kräftor ägt rum. Det är särskilt provfiskeresultatet under år 1980 som visar en allvarlig fångstminskning både räknat som fångst per ansträngning och totalt. Antalet observationsår är emellertid för litet för att ge en säker bild av regleringens inverkan. Det framgår också av sakkunnigttrandet att även utredningsmännen är osäkra om vilken betydelse regleringen haft på kräftbeståndet i ån, i synnerhet som något utpräglat torrår inte förekommit efter 1977. Enligt uppgifter från sakägarna har deras kräftfiske under de senaste åren givit ett sämre resultat än vad de erhöll före regleringen. Orsakerna till denna nedgång kan vara flera, men skador genom regleringen kan inte uteslutas och detta i synnerhet som fångstförsämringen sammanfaller med regleringens ianspråktagande. - Sammanfattningsvis gäller för begäran om fortsatt provotid att en ny reglerings eventuella inverkan på fisket i berörda vatten i regel icke kan påvisas förrän efter det regleringen bedrivits under ett antal år. Särskilt angeläget är att åtminstone något vattenfattigt år inträffar under observationstiden. Den provotid som gått till ända för Törns reglering har till större delen omfattat år före regleringens ianspråktagande och inrymmer inget torrår. Undersökningsresultaten kan därför inte ge underlag för varken bestämmande av åtgärder och avgifter för det allmänna fisket eller av ersättningsanspråk för det enskilda fisket.

Kommunen har i påminnelsekrift (aktsid 2425-2427) motsatt sig förlängd provotid och hemställt att kvarstående fiskefrågor måtte slutligt avgöras. Den föreslagna minimitappningen 100 l/s accepteras. Genom sådan tappning kan man enligt kommunen räkna med att förhållandena i Linneforsån vid svåra torrperioder blir mindre skadebringande än som kunde vara fallet vid tidigare tillåten reglering i sjön Törn. Enligt kommunens uppfattning har fiskeundersökningar nu utförts under så lång tid som rimligen kan begäras. Redan år 1970 förordnades fiske-

riintendenten att utföra undersökningar i Törn och Linneforsån för bestämmande av lämpliga kompensationsåtgärder för de skador företaget kunde medföra på fisket. Fiskeundersökningar har pågått till utgången av år 1980. Fiskeriintendenten bör därför ha tillräckligt underlag för sina uttalanden, att ingen skada av betydelse på fiskbeståndet eller fisket i sjön Törn har uppstått genom regleringen och att det hittills inte gått att påvisa någon skada på kräftbeståndet i Linneforsån till följd av regleringen. Yrkad förlängning av provotiden tills den omfattat ett torrår kan innebära fortsatt provotid under ett obestämt antal år.

Parternas slutliga talan vid huvudförhandlingen

Gabrielsons huvudmän har justerat sitt yrkande om förlängd provotid till att avse 5 år och gälla för fisket både i Törn och Linneforsån. Man har för dagen inga ersättningsyrkanden för fiskeskador utan hemställer om förbehåll att få föra talan om sådan ersättning i den ordning, som gäller för anmälan av oförutsedd skada, allt för det fall att vattendomstolen icke bifaller förstahandsyrkandet. - I övrigt har dessa sakägare huvudsakligen upprepat sina i erinringsskrift anförda argument för förlängd provotid och påpekat den korta undersökningstiden. Man har betonat de sakkunnigas tveksamhet om vad som kan inträffa under torrår och hävdade att fiskeutredningen icke utesluter att regleringen kan ge upphov till fiskeskador.

Svangårds huvudmän har vidhållit sina i skrift framställda yrkanden. Skulle dessa icke bifallas, yrkas förbehåll om rätt att framställa ersättningsyrkanden för fiskeskador i den för anmälan av oförutsedd skada bestämda ordningen. - Även dessa sakägare har huvudsakligen upprepat sina i skrift framlagda argument. Man har hävdade att undersökningresultatet närmast tyder på uppkomst av fiskeskador både i Törn och Linneforsån. Kräftfisket i ån har ytterligare försämrats under åren 1981 och 1982. Med hänsyn till den korta undersökningstiden efter regleringens ianspråktagande, de alarmerande rapporterna från huvudmännen om försämrat fiske och osäkerheten överhuvudtaget om regleringens verkningar under ogynnsamma nederbördsförhållanden

måste ytterligare undersökningar genomföras om inverkan på fisket i Törn och Linneforsån.

Kommunen har vidhållit sitt bestridande av förlängd provotid men icke haft något att erinra mot sakägarnas förbehåll om framtida tale rätt. Den medgivna minimitappningen 100 l/s bör vid passage av Linneforsdammen fördelas med cirka 75 l/s genom utskoven och 25 l/s genom intagsrännan. Denna justering av fördelningen är föranledd av praktiska skäl och stämmer bäst med förhållandet mellan de olika skiborden. - Beträffande frågan om förlängd provotid hävdas att fiskeundersökningarna före och efter regleringens ianspråktagande, vilket skedde vid årsskiftet 1977/78, varit fullt tillräckliga och givit till resultat att fiskeskada ej uppkommer i Törn eller Linneforsån. Detta resultat vinner stöd av en jämförelse mellan den i målet tillstadda regleringen och tidigare utövad reglering av Törn. Med den nya regleringen undviks den avsänkning om cirka 30 cm under tiden för gäddleken som man enligt äldre reglering var skyldig att vidtaga i Törn. Även den nya sänkningsgränsen för sjön ligger högre och är åtskilligt förmånligare för fisket än tidigare gällande sänkningsgräns. För Linneforsån gäller minimitappning enligt det nya regleringstillståndet medan man enligt äldre reglering tillämpat praktiskt taget fri tappning. Vid avsänkning av Törn ned mot äldre sänkningsgräns kunde Linneforsån, under perioder med liten vattentillgång, bli praktiskt taget torrlagd, något som inte behöver befaras med kommunens reglering. Detta måste vara positivt för kräftfisket i ån. Även om det sannolikt uppkommer skador på fisket både i sjön och ån vid exceptionella torrår, så blir dessa skador ej värre med den nya regleringen än vad de skulle blivit om äldre reglering tillämpats. Den omständigheten att det under den gångna provotiden icke inträffat något sådant torrår är därför ej skäl nog för förordnande om förlängd provotid.

Den fiskesakkunnige har på frågor vid huvudförhandlingen huvudsakligen uppgivit följande. Det är inget förbiseende att kompensationsåtgärder eller avgift enligt 2 kap 8 § vattenlagen ej föreslagits i

yttrandet. Eftersom den sakkunniges inställning är att fiskeskada icke uppkommit skulle ett sådant förslag sakna täckning. Någon erinran mot den av kommunen begärda justeringen av tappningen genom Linneforsdammen föreligger icke. Det till vattendomstolen ingivna yttrandet och därtill fogad PM vidhålles. I jämförelse med andra sjöregleringar i Sydsverige är regleringen av Törn väldigt måttlig och innebär ett litet ingrepp. Bil. 6 till PM visar större sänkningar av vattenståndet under gäddans lek på våren för tiden före år 1978 än efter. Någon menlig påverkan å gäddbeståndet är därför icke att räkna med. Utöver gäddan finns i Törn inga fiskarter, som normalt påverkas av föreliggande typ av reglering. Det finns därför fog för slutsatsen att regleringens inverkan på fisket i sjön är ringa eller ingen alls. Försurningen av sjön är förvånansvärt liten och behov av kalkning föreligger ej. Det har vid provfiskena av kräftor i Linneforsån förekommit svängningar, som för lekmannen kan förefalla betydande men som enligt sakkunnig uppfattning är naturliga. Ån utgör ett utomordentligt gott kräftvatten och provfiskena har gett gott resultat. Det något sämre fisket år 1980 kan ha naturliga orsaker, bl a spelar klimatet en roll. Ett uttag om 3.000-3.500 kräftor per säsong är ett mycket gott resultat för ett så litet vatten som Linneforsån. Man kan inte säga att regleringen har skadat detta fiske. Denna samlade bedömning är relativt säker; det finns inget bestämt samband mellan regleringen och kräftfiskets utveckling. Vid kontakter efter år 1980 med journalförande fiskare och representant för fiskevårdsområdet har det icke heller framkommit något som tyder på att fiskeförhållandena i sjön och i ån skulle ha försämrats jämfört med tidigare år. Man kan givetvis fortsätta fiskeundersökningar under hur lång tid som helst. Varje undersökning kommer att bidra till kunskapen om dessa vatten, men om detta får något värde för avgörande av fiskefrågan i målet går inte att säga för närvarande. Den sakkunniges uppfattning i fiskefrågan har framlagts, men undersökningarna kan fortsättas, om vattendomstolen finner det påkallat för målets avgörande. Det är realistiskt att räkna med en kostnad av 25.000-50.000 kr per år för fortsatta undersökningar, men någon fastställd kostnadsram bör icke föreskrivas för det fall vattendomstolen skulle förordna om fortsatta undersökningar.

DOMSKÄL

Enighet föreligger mellan parterna om att minimivattenföringen från Törn bör bestämmas till 100 l/s. Jämväl kammarkollegiet och fiskerintendenten delar denna uppfattning.

Den i 1974 års deldom föreskrivna åtskilligt lägre minimitappningen under provotiden tillkom efter parternas överenskommelse men visade sig snart otillräcklig och torde icke ha tillämpats överhuvudtaget. Såsom framgår av kommunens skrift av 9.7.1976 (aktsid 2314-2315) kom man nämligen i tidigt skede underfund med att högre minimitappning var önskvärd för fiskets behov och utformade den nya regleringsdammen så att en ökning till 100 l/s skulle bli möjlig utan nämnvärda ingrepp i anläggningen. Sedermera anmälde kommunen att den i 1974 års deldom upptagna minimitappningen visat sig vara otillräcklig med hänsyn till såväl fisket som landskapsbilden vid Linneforsdammen och att kommunen ökat tappningen till uppemot 100 l/s. Genom 1979 års deldom ändrades därefter den ifrågavarande tappningsbestämelsen till att avse cirka 100 l/s, vilken vattenmängd vid passage av Linneforsdammen om möjligt skulle fördelas med cirka 80 l/s genom utskoven och 20 l/s genom intagsrännan.

Med hänsyn till vad sålunda upptagits finner sig även vattendomstolen kunna godtaga att minimitappningen från Törn för framtiden bestämmas till 100 l/s.

Såsom framgår redan av 1974 års deldom skall denna tappning genom regleringsdammen icke få innehållas i den strax nedströms belägna Linneforsdammen. I fråga om fördelningen av vattnet genom olika vattenvägar i sistnämnda damm godtar vattendomstolen - liksom fiskerintendenten gjort vid huvudförhandlingen - att viss justering i jämförelse med tidigare göres av praktiska skäl och med hänsyn till förhållandet mellan de olika skibordens beskaffenhet. Sålunda bör i fortsättningen eftersträvas att minimitappningen vid passage av Linneforsdammen fördelas med cirka 75 l/s genom utskovspartiet och 25 l/s genom den förutvarande intagsrännan.

Beträffande de uppskjutna fiskefrågorna medför till en början fiskeriintendentens inställning att frågan om åtgärder eller avgift enligt 2 kap 8 § vattenlagen icke är aktuell. Enär ej heller kammarkollegiet funnit sig böra yrka sådana åtgärder eller avgift, anser vattendomstolen frågan böra avskrivas från vidare handläggning.

Vidkommande sakägarnas yrkande om förlängd provotid för fisket och därmed sammanhängande fortsatt förordnande för den fiskesakkunnige att verkställa utredning beaktar vattendomstolen den sakkunniges ovan i reciten redovisade åsikter. Därav framgår sammanfattningsvis beträffande själva Törn, att gäddan anses vara den enda fiskart i sjön som kan påverkas av en reglering av förevarande typ, att regleringen är måttlig och utgör ett litet ingrepp, att vattenståndet i sjön under regleringsåren legat väl uppe efter vårflödet till gagn för gäddleken, vilket regelmässigt inte varit fallet under de närmaste åren före 1978, att regleringen sannolikt icke haft någon menlig inverkan på gäddbeståndets utveckling, att den verkställda undersökningen icke visar några negativa förändringar av betydelse för fisket i sjön, att några rapporter om fiskesvårigheter till följd av röjningsarbetena runt sjön ej inkommit och att den fiskesakkunnige anser sig ha fog för slutsatsen att regleringens inverkan är ringa eller ingen. - För Linneforsån, där endast det rika kräftfisket är av intresse, framgår av den sakkunniges inställning, att ett intensivt fiske pågått med stora fångster varje år, att fisketrycket ökat under senare år, att viss nedgång år 1977 troligen orsakats av bygget av regleringsdammen hösten 1976, vilket dock kompenseras av engångsutsättning av kräftor, att svängningar i resultatet av provfiskena troligen har naturliga förklaringar, att regleringen dock möjligen kan ha medverkat till fångstminskning vid provfisket år 1980, att regleringen ännu icke givit upphov till någon längre period med lågvattenföring, att sådan period även vid naturliga förhållanden kan inverka negativt på kräftbeståndet, att ett uttag av 3.000 - 3.500 kräftor på den korta sträckan till åns inflöde i Lyckebyån visar mycket gott kräftfiske, som ej kan vara skadat av regleringen, att ingen fiskare anmält någon större nedgång i kräftfisket och att en samlad bedömning relativt säkert ger vid handen att

samband mellan regleringen och kräftfiskets utveckling ej föreligger. - För fisket i både Törn och Linneforsån gäller vidare enligt den fiskesakkunnige att det ej heller framkommit något efter år 1980 som tyder på skada till följd av regleringen.

Vattendomstolen omfattar med hänsyn till vad sålunda förekommit den sakkunniges uppfattning att ingen skada av betydelse på fiskbestånd eller fiske i Törn och hittills ingen skada på kräftbestånd i Linneforsån har kunnat påvisas. Den sakkunnige ställer sig dessutom tvivlande till värdet av fortsatta undersökningar, vilka enligt dennes uppfattning skulle dra en kostnad av 25.000 - 50.000 kr per år.

Härtill kommer den av kommunen åberopade omständigheten att den tillstadda regleringen måste anses åtskilligt skonsammare mot fisket både i Törn och Linneforsån än den tidigare faktiskt utövade regleringen av sjön och tappningen från densamma. Genom den nya regleringen undviks sålunda för gäddleken skadliga avsänkningar efter vårflod, den normala såväl som den exceptionella sänkingsgränsen höjs och minimitappning till Linneforsån blir säkrad. Vid utpräglade torrår torde möjligheten att undvika skadlig avsänkning av sjön och att upprätthålla tappning till ån öka med tillämpning av den nya regleringen, allt till gagn för fisket.

Sammanfattningsvis finner sålunda vattendomstolen att det - trots den relativt korta prövotid som förlupit sedan regleringen togs i anspråk - icke föreligger tillräckliga skäl för förordnande om förlängd prövotid för fisket och fortsatt undersökning av fiskesakkunnig. Sakägarnas yrkande i dessa delar bör förty lämnas utan bifall.

Eftersom sakägarna trots vissa påståenden om fiskeskador icke framställt några preciserade ersättningsanspråk för gången tid eller för framtiden, och då sådana skador ej heller konstaterats föreligga i fiskeutredningen, förekommer nu ej anledning att döma i sak rörande ersättning för skador å enskilt fiske till följd av företaget. Den uppskjutna frågan om sådan ersättning kan därför avskrivas från vidare handläggning.

I enlighet med sakägarnas yrkande och kommunens medgivande därtill finner sig vattendomstolen böra medge förbehåll för sakägarna att kunna framställa ersättningsyrkanden om det trots allt skulle visa sig vid den fortsatta regleringen att skador å enskilt fiske uppkommer till följd av företaget. Dessa bör då behandlas i den ordning som är föreskriven i målet för oförutsedda skador.

De i domslutet utdömda rättegångskostnaderna har samtliga medgivits av kommunen.

Domslutet i övrigt torde ej erfordra särskild motivering.

FULLFÖLJDSHÄNVISNING

Dv 950 Vadeanmälan - med hänsyn till mellankommande helg -
senast 5.4.1983
Vadeinlaga senast 15.4.1983

På vattendomstolens vägnar:

/Arne Hennberg/